

Stratégiai peres eljárások a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényesítéséért az Európai Unióban

101084868 – LITI-GATE

A LITI-GATE projektet – Stratégiai peres eljárások a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényesítéséért az Európai Unióban – 6 partner valósítja meg 5 országból. A LITI-GATE fő célja a stratégiai pereskedés révén az EU Alapjogi Chartájának érvényesítésének előmozdítása. Főként az értelmi és/vagy pszichoszociális fogyatékossgal élő személyek alapvető jogainak megsértésével szemben lépünk fel az Európai Unió egész területén, és biztosítani szeretnénk, hogy jogaik mind az Európai Unió, mind a tagállamok szintjén érvényesüljenek.

A projekt céljai:

- A fogyatékossgal élő személyek érdekében folytatott stratégiai peres eljárások lefolytatásával kapcsolatos ismeretek bővítése.
- Gyakorlati útmutató kidolgozása arról, hogyan lehet az EU Alapjogi Chartáját stratégiai pereskedés során felhasználni.
- A nemzeti és regionális stakeholderek kapacitásának kiépítése a stratégiai peres eljárások lefolytatására vonatkozóan.
- A fogyatékossgal élő személyek nemzeti és regionális szervezetei, az áldozatsegítő szervezetek és a releváns uniós hálózatok közötti együttműködés erősítése annak érdekében, hogy a Chartát érvényesítsék az alapvető jogok megsértésének áldozatául esett fogyatékossgal élő személyek érdekében.

This will be achieved through the combined implementation of the following activities:

- Kutatás stratégiai peres eljárások országos szinten való lefolytatásának módjáról, amely magában foglalja a vonatkozó mechanizmusok feltérképezését, a nemzeti jogi keret értékelését és az EU chartájának a pszichoszociális és értelmi fogyatékossgal élő személyek jogai tekintetében történő alkalmazásának lehetőségét.
- Stratégiai pereskedéssel kapcsolatos útmutató kidolgozása az uniós és a nemzeti jogszabályok alapján, amely tartalmazza a stratégiai peres eljárások jó gyakorlatait, valamint az Alapjogi Charta alkalmazásának a fogyatékossgal élő személyek érdekeinek elősegítését szolgáló buktatókat és megoldásokat.
- Képzések kidolgozása és szervezése a fő stakeholderek - köztük jogászok, fogyatékossgal élő személyek, fogyatékossgal élő személyek szervezeteinek képviselői, szolgáltatók és helyi civil szervezetek képviselői - számára, amelyek célja a fogyatékossgal élő személyek jogainak védelmének erősítése.

- A stakeholderek közti együttműködés fokozása a bevált gyakorlatok megosztásának révén. Ez magában foglalja webináriumok és képzések szervezését európai szinten, valamint munkaulések tartását országos szinten. Ezen tevékenységek célja, hogy a projekt eredményeit összehangoljuk a helyi fogyatékossgal élő személyek igényeivel, biztosítva aktív részvételüket és a projekt eredményei iránti elkötelezettségüket.
- Kommunikációs tevékenységek annak érdekében, hogy az érintett nemzeti stakeholderek hatékonyan tudják felhasználni a projekt eredményeit és meg tudják védeni a fogyatékossgal élő személyek jogait saját hatáskörükben.

i) Szakértelem

Validity Foundation as well as the members of the Consortium have been active for many years in identifying and pursuing strategic litigation cases to address fundamental rights breaches of persons with disabilities both nationally and internationally. To give but few examples, Validity Foundation together with Kera Foundation have brought the case of [Stanev v Bulgaria](#) before domestic courts and ultimately before the European Court of Human Rights (the ECtHR). This case is the leading European case regarding guardianship and psychiatric detention. Validity and Forum have litigated cases of strategic importance before the [UN Committee Against Torture \(Cernakova v Slovakia\)](#), the Human Rights Committee ([Lazarova v Bulgaria](#)); the European Committee on Social Rights ([European Roma Rights Centre \(ERRC\) and Mental Disability Advocacy Centre \(MDAC\) v. Czech Republic](#)), and many cases before the ECtHR, the latest being the case of [V v. the Czech Republic](#). Centre for Legal Resources has brought the leading case of [Valentin Campeanu v Romania](#) before national courts and ultimately before the ECtHR. In Hungary, Validity has successfully challenged violations of voting rights for people with disabilities ([Alajos Kiss v Hungary](#)).

A Validity Alapítvány és a konzorcium tagjai évek óta aktívan részt vesznek a fogyatékossgal élő személyek alapvető jogainak megsértésével kapcsolatos stratégiai peres ügyek azonosításában és lefolytatásában, mind nemzeti, mind nemzetközi szinten. Hogy csak néhány említsünk, a Validity Alapítvány a Kera Foundationnel együtt a [Stanev kontra Bulgária](#) ügyet vitte a nemzeti bíróságok, majd végül az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) elé. Ez az ügy a vezető európai ügy a gondnokság alá helyezés és a pszichiátriai fogva tartás vonatkozásában. A Validity és a Forum stratégiai jelentőségű ügyeket perelt az [ENSZ Kínzás elleni Bizottsága \(Cernakova kontra Szlovákia\)](#), az Emberi Jogi Bizottság ([Lazarova kontra Bulgária](#)); a Szociális Jogok Európai Bizottsága ([Európai Roma Jogok Központja \(ERRC\) és a Mental Disability Advocacy Centre \(MDAC\) kontra Cseh Köztársaság](#)), valamint számos ügyet az EJEB előtt, legutóbb a V kontra Cseh Köztársaság ügyet. A Centre for Legal Resources a [Valentin Campeanu kontra Románia](#) ügyben vezető szerepet játszó ügyet vitte a nemzeti bíróságok és végül az EJEB elé. Magyarországon a Validity sikeresen támadta meg a fogyatékkal élő személyek választójogának megsértését ([Kiss Alajos kontra Magyarország](#)).

ii) Jogi háttér

- Az ENSZ Fogyatékossgal élő Személyek Jogairól szóló Egyezménye ([CRPD](#))
- [Az Európai Unió Alapjogi Chartája \(21. és 26. cikkek\)](#)
- Ferri, D., & Broderick, A. (2020). Research Handbook on EU Disability Law.
- [Fundamental Rights Report 2021. European Union Agency For Fundamental Rights.](#)
- [Equal protection for all victims of hate crime – The case of people with disabilities. European Union Agency For Fundamental Rights.](#)
- [Crime, safety and victims' rights – Fundamental Rights Survey. European Union Agency For Fundamental Rights.](#)
- Gulati, G. M., Cusack, A., Kelly, B. D., Kilcommins, S., & Dunne, C. P. (2020). Experiences of people with intellectual disabilities encountering law enforcement officials as the suspects of crime – A narrative systematic review. International Journal Of Law And Psychiatry, 71, 101609.

iii) A projekt időtartama

A projekt, mely az Európai Bizottság Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökségének finanszírozásával valósul meg, 2023. szeptemberében kezdődött és 24 hónapig tart.

iv) Konzorciumi partnerek

A konzorciumban minden résztvevő országot egy tapasztalt civil szervezet képvisel, az alábbiak szerint:

- Victim Support Europe (VSE), Projektkoordinátor
- European Network on Independent Living
- Forum Pro Lidska Prava, ZS, Csehország és Szlovákia
- Fundatia Central De Resurse Juridice (CLR/CRJ), Románia
- Kera Foundation, Bulgária
- Validity Alapítvány - Központ A Mentális Sérültek Jogaiért, Hungary

v) A projekt teljes neve

LITI-GATE projektet – Stratégiai peres eljárások a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényesítéséért az Európai Unióban (Strategic Litigation as a Gateway to address the rights of Persons with Disabilities in the European Union) (101084868 – LITI-GATE- CERV-2022-CHAR)

Co-funded by
the European Union

A projektet az Európai Unió társfinanszírozza. A kifejtett nézetek és vélemények azonban kizárólag a szerző(k) sajátjai, és nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió vagy az Európai Bizottság véleményét. Ezekért sem az Európai Unió, sem a támogatást nyújtó hatóság nem tehető felelőssé.